

ПОГОДЖЕНО

Ректор ІДГУ _____
проф. Лебеденко О.М.
“ _____ ” _____ 20__

ПРОГРАМА З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Фонетика і графіка. Орфоенія і орфографія.

Звуки мови. Голосні і приголосні звуки. Приголосні тверді і м'які, дзвінки і глухі.

Подовжені звуки.

Букви й інші графічні засоби. Алфавіт. Принципи українського правопису. Співвідношення звуків і букв. Звукове значення букв *я, ю, є, ї* та буквосполучень *дз, дзь, дж*.

Склад. Наголос.

Ненаголошені голосні, їх вимова і позначення на письмі. Чергування голосних. Вимова приголосних звуків та позначення їх на письмі. Уподібнення приголосних звуків. Спрощення в групах приголосних. Чергування *у - в, і - й*.

Орфограма. Орфографічна помилка.

Правила вживання апострофа, м'якого знака. Подвоєння букв на позначення подовжених м'яких приголосних та збігу однакових приголосних звуків. Написання слів іншомовного походження. Вживання великої букви. Написання російських та іншомовних прізвищ українською мовою.

Будова слова, словотвір і орфографія.

Спільнокореневі слова і форми слова. Основа слова і закінчення змінних слів.

Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення.

Найпоширеніші чергування, голосних і приголосних звуків.

Вимова і написання префіксів *с-* (*з-, зі-, із-*), *роз-, без-, пре-, при-, прі-*.

Змінювання і творення слів. Основні способи словотворення в українській мові.

Зміни приголосних при творенні слів.

Правопис складних і складноскорочених слів.

Лексикологія і фразеологія.

Поняття про лексику. Лексичне значення слова. Однозначні і багатозначні слова.

Пряме і переносне значення слів.

Омоніми, синоніми, антоніми, пароніми.

Загальноживані слова. Діалектні та професійні слова. Запозичені слова.

Застарілі слова. Неологізми.

Поняття про фразеологізми. Джерела української фразеології.

Фразеологізми в ролі членів речення. Типи фразеологізмів.

Лексикографія. Типи словників.

Морфологія і орфографія.

Поняття про самостійні та службові частини мови.

Іменник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Іменник: назви істот і неістот, загальні і власні назви.

Рід, число, відмінювання. Поділ іменників на відміни і групи.

Невідмінювання іменників. Способи творення іменників.

Правопис відмінкових закінчень іменників. Правопис найуживаніших суфіксів. Написання власних та загальних назв.

Прикметник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки синтаксична роль.

Якісні, відносні та присвійні прикметники. Повні і короткі форми прикметників. Ступені порівняння прикметників, їх утворення.

Відмінювання прикметників. Способи творення прикметників.

Правопис відмінкових закінчень і найуживаніших суфіксів прикметників

Написання складних прикметників.

Числівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Числівники кількісні (на означення цілих чисел, дробових та збірних), порядкові. Числівники прості, складні, складені

Відмінювання кількісних порядкових числівників.

Правопис числівників.

Займенник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Розряди займенників. Відмінювання займенників.

Правопис займенників.

Дієслово як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Неозначена форма дієслова. Види дієслів (доконаний, недоконаний). Часи дієслів. Дієслова I, II дієвідмін. Особа і число (в теперішньому і майбутньому часі). Безособові дієслова. Способи дієслів.

Правопис дієслів.

Дієприкметник як особлива форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Активні і пасивні дієприкметники, їх творення. Відмінювання дієприкметників. Дієприкметниковий зворот.

Безособові дієслівні форми на *-но*, *-то*.

Правопис дієприкметників.

Дієприслівник як особлива невідмінювана форма дієслова: загальне значення, морфологічні ознаки і синтаксична роль. Дієприслівники недоконаного і доконаного виду, їх творення. Дієприслівниковий зворот.

Правопис дієприслівників.

Прислівник як частина мови: загальне значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Ступені порівняння прислівників. Способи їх творення.

Правопис прислівників.

Прийменник як службова частина мови. Непохідні (первинні) та похідні (вторинні) прийменники. Склад за будовою.

Правопис прийменників разом, окремо і через дефіс.

Сполучник як службова частина мови. Сполучники сурядності і підрядності. Правопис сполучників разом і окремо.

Частка як службова частина мови. Формотворчі та словотворчі частки.

Модальні частки та їх групи. Заперечні частки *не, ні, ані*.

Написання часток *бо, но, то, от, таки*.

Не з різними частинами мови.

Вигук. Загальне поняття про вигук.

Групи вигуків за значенням. Звуконаслідувальні слова.

Правопис вигуків.

Синтаксис і пунктуація.

Словосполучення. Нерозкладні словосполучення. Типи зв'язку слів у словосполученні.

Просте речення. Види речень за метою висловлювання: розповідні, питальні, спонукальні. Окличні речення. Члени речення (підмет і присудок; присудок простий і складений; додаток, означення, обставини) і способи їх вираження. Прикладка як різновид означення. Порівняльний зворот.

Розділові знаки в кінці речення. Тире між підметом і присудком. Розділові знаки при прикладках і порівняльних зворотах.

Речення двоскладні і односкладні. Різновиди односкладних речень. Повні і неповні речення.

Тире в неповних реченнях, основні ознаки однорідності.

Однорідні члени речення. Узагальнювальні слова при однорідних членах речення.

Однорідні і неоднорідні означення.

Розділові знаки при однорідних членах речення.

Звертання і вставні слова (словосполучення, речення). Розділові знаки при них.

Відокремлені другорядні члени речення (в тому числі уточнюючі).

Розділові знаки при відокремлених членах.

Складне речення, його типи. Складносурядне сполучникове речення. Складнопідрядне речення із сполучниками і сполучними словами. Основні види підрядних речень. Складне речення з кількома підрядними.

Розділові знаки в складносурядному і складнопідрядному реченнях. Безсполучникове складне речення. Розділові знаки в безсполучниковому реченні. Складне речення з різними видами сполучникового і безсполучникового зв'язку.

Розділові знаки в ньому.

Пряма й непряма мова. Цитата. Діалог. Розділові знаки при прямій мові, цитаті, діалозі.

Відомості про мовлення

Поняття про спілкування і мовлення. Ситуація спілкування; адресати (той, хто говорить чи пише) і адреса мовлення, мета й умови спілкування, повідомлення, (висловлювання), його зміст і форма. Тема і основна думка висловлювання. Різновиди мовленнєвої діяльності: говоріння, писання, читання, слухання. Основні вимоги до мовлення: змістовність, послідовність, багатство, точність, виразність, доречність, правильність. Мовленнєві помилки.

Етика спілкування й етикет.

Поняття про текст. Поділ тексту на абзаци. Мовні засоби зв'язку речень у тексті.

Поняття про стилі мовлення: розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий і публіцистичний.

Поняття про типи мовлення: розповідь, опис, роздум.